

Hansjörg Albrecht

Aanvang:

2024-07-14 16:00:00 u.

Einde:

2024-07-14 17:30:00 u.

Dit concert wordt georganiseerd in samenwerking met het [Internationale Orgel Festival Haarlem](#).

Programma

Phillipp Maintz (1977)

*Te Deum Window to Bruckner's 7th Symphony /
Choral Prelude XL for organ solo* (2023)

Anton Bruckner (1824-1896)

Sinfonie Nr.7 E-Dur WAB 107 (Orgelbewerking:
Erwin Horn)

1. Allegro moderato (in E)
2. Adagio: sehr feierlich und sehr langsam (in cis)
3. Scherzo: sehr schnell - Trio: etwas langsamer (in a)
4. Finale: bewegt, doch nicht schnell (in E)

Organist

Hansjörg Albrecht is een van de weinige artiesten die internationaal aanwezig is als dirigent, concertorganist en klavecijnist. De universele musicus en Capellmeister in het barokke muziekbegrip geldt vooral als specialist voor de weelderige muziek van de 18e eeuw - voor Händel, Bach en zijn zonen en de Weense Klassieken.

Als buitengewoon veelzijdig musicus gaat hij echter consequent zijn eigen weg: met een voortdurende preoccupatie met Bruckner en Wagner en een uitgebreid repertoire tot Olivier Messiaen, talrijke wereldpremières en een faible voor vergeten componisten als Hans Rott, Walter Braunfels en Mieczysław Weinberg. Met zijn orgeltranscripties vestigde hij zich als specialist onder de virtuozen van zijn instrument. Albrecht volgde de legendarische Karl Richter op als dirigent van het Münchner Bachkoor en het Münchner Bachorchester van 2005 tot 2023 en leidde het ensemble naar nieuwe internationale faam met concerten en tournees in Europa, Rusland, Israël en Japan. Hij is de vaste gastdirigent van het Carl Philipp Emanuel Bach Choir Hamburg en hoofdgastdirigent van het Teatro Petruzzelli Bari, het op drie na grootste operahuis van Italië.

Als artistiek directeur van de nieuw opgerichte CPE Bach Academie, die onder beschermheerschap staat van Ton Koopman, werkt hij aan de internationale profilering van Hamburg als Bachstad. Daarnaast werkt hij al vele jaren nauw samen met het Opera House San Carlo Napels, het Russisch Kamerorkest Moskou, de Staatskapelle Weimar en de Symfonieorkesten van Hamburg en München.

Zijn concertactiviteiten brengen hem naar muziekcentra als Londen, Parijs, Amsterdam, Wenen, Berlijn, Rome, Praag, Moskou, Tokio en New York en hij werkt regelmatig samen met internationaal gerenommeerde artiesten en orkesten. Albrecht dirigeerde prestigieuze Mozart-operaproducties in het Teatro San Carlo Napels en het Dubai Opera House en balletprojecten met de dansgezelschappen van Marguerite Donlon en Boris Eifman.

Huidige projecten brengen hem verschillende keren door Europa en naar China. In 2024 staat Anton Bruckner centraal in zijn concertactiviteiten met verschillende concertprojecten ter gelegenheid van diens 200e geboortedag. Hij heeft meer dan 30 cd's uitgebracht als dirigent en organist op het label OehmsClassics en is genomineerd voor een GRAMMY Award. In 2024 zal hij de eerste complete opname van alle Bruckner-symfonieën als orgeltranscripties op originele Europese locaties realiseren.

Toelichting op het programma

“Als het werk mislukt, vertrek ik ’s nachts en in de mist!”

De grote klokken op het Saksische treinstation in Leipzig wijzen op de ochtenduren van een ijzige 27 december 1884, als de koerierstrein uit Wenen onder luid gestommel en gesis aankomt in de handels- en muziekstad Leipzig. Bijna niemand op het perron zou zich iets aantrekken van de oude man die na een vermoeiende reis uit de trein stapt, ware het niet dat hij door zijn kenmerkende Opper-Oostenrijkse dialect herkenbaar is als een vreemdeling die waarschijnlijk de weg naar het hotel vraagt. Ook opvallend – en ongebruikelijk voor de modebewuste beursbezoekers – zijn zijn wijde, wijde broeken van huisgemaakte loden stof, zijn grote, plankachtige overrok en een brede, zwarte slappe hoed die hij op zijn enorme hoofd draagt met zijn rustieke, wrange gelaatstrekken. Een verschijning – volgens een levendige beschrijving door Bruckners leerling Friedrich Eckstein – die Bruckner suggereert als een verwachtingsvolle en nogal opgewonden vreemdeling. Als Bruckner eindelijk uit het station stapt, ziet hij het centrum van Leipzig recht voor zich,

inclusief zijn hotel “Stadt Rom”, waar het Leipziger Theater een kamer met het beste uitzicht voor hem als eregast heeft gereserveerd. Zijn uitzicht uit het raam voert hem over de Zwanenvijver naar het Museum voor Schone Kunsten, het eerbiedwaardige Alma Mater en het Nieuwe Theater, waar zijn 7e Symfonie in première zou gaan...

Zoals blijkt uit zijn dagboek, dat hij speciaal voor zijn verblijf in Leipzig bijhield, gebruikt hij de dagen voor de première ook om Gewandhaus-dirigent Carl Reinecke te bezoeken, want er is momenteel maar één gespreksonderwerp in Leipzig: de openingsceremonie van het Nieuwe Gewandhaus. Mensen praten enthousiast over de architectonisch en akoestisch uitstekende muziektempel, die Bruckner zelf ook graag zou willen bezoeken. Reinecke vervulde niet alleen Bruckners wens, maar nodigde hem – als gevierd orgelprofessor – ook uit om op de avond van 29 december 1884 het romantische Walcker-orgel in het Nieuwe Gewandhaus te bespelen voor genodigden. Als verwijzing naar het Gewandhaus en uit eerbied voor de voormalige Gewandhauskapelmeester Felix Mendelssohn Bartholdy besloot hij diens orgelsonates te spelen en improviseerde hij vervolgens op het Adagio van zijn 7e Symfonie, die op het punt stond in première te gaan. Met dit gastoptreden zal Bruckner de geschiedenis van het Gewandhaus ingaan als de uitvoerder van het eerste orgelconcert in het Nieuwe Gewandhaus, aangezien het instrument slechts één keer eerder was bespeeld ter gelegenheid van de inwijding als onderdeel van de openingsfeesten van de Tempel der Muzen.

Maar wat moet er in Bruckners hoofd omgegaan zijn toen de directie van het Gewandhaus hem alleen erkende en waardeerde als een zeer gerespecteerde keizerlijke en koninklijke hoforganist? Hoforganist, maar zijn werk als symfonicus niet erkende?

De volgende dag, op 30 december 1884, vond de langverwachte en opwindende première van zijn 7e Symfonie plaats. Verrassend genoeg vond het concert plaats in het operagebouw (!) van het Nieuwe Theater in Leipzig. Het Gewandhaus Orkest speelt hier ook, maar in het operahuis wordt het niet gedirigeerd door zijn baas, de Gewandhauskapellmeister, maar door de Kapellmeister van het Eerste Theater. Zijn naam: Arthur Nikisch. In die tijd was zijn toekomstige positie als Gewandhauskapellmeister nog ver weg. Maar Nikisch wist hoe hij zijn stempel moest drukken: Hij bereikte een jong, ruimdenkend publiek met werken van de zogenaamde “Nieuwe Duitse componisten”, zoals Liszt, Wagner en Bruckner, die door het Gewandhaus werden gemeden. Nikisch richt zich treffend op operafans die al gewend zijn aan Wagneriaanse muziekdrama's in het Neues Theater – zijn operahuis – die nu voor het eerst een werk van de in Leipzig nog volledig onbekende componist te zien krijgen. Het theater hoefde geen financiële risico's te nemen, want een uitvoering als “abonnementsvoorstelling” garandeerde een volgeboekte zaal.

Nikisch, die op 29-jarige leeftijd voor het eerst in zijn dirigentencarrière een dergelijk symfonieconcert dirigeerde, repeteerde de symfonie nauwgezet met de Gewandhausmusikanten in vijf repetities en creëerde zo de beste voorwaarden voor het succes van de première. En de Zevende wordt echt een internationale doorbraak voor Bruckner: “Aan het eind werd er een kwartier lang geapplaudiseerd”, meldt Bruckner enthousiast aan zijn vriendenkring in Wenen, wat niet overdreven is, vooral omdat de meeste nationale en internationale berichten vol lof zijn.

In de Berliner Tagesanzeiger lezen we: “Daar stond hij in zijn bescheiden gewaad voor de opgewonden menigte en boog hulpeloos en onhandig de ene keer over de andere. Soms was er een weemoedige trek rond de mond van de oude heer, alsof het was van een moeizaam onderdrukte emotie, soms was er een wonderlijke gloed in zijn ogen, en het niet mooie, maar sympathieke, loyale gezicht glansde met het soort warme, oprechte vreugde die kan worden gezien op het gezicht van een man wiens hart is te goed om te worden verbitterd door zelfs de ergste valkuilen van deze wereld.

Ja, hij is een natuur, deze Bruckner, een volledige natuur, als man en als artiest. Daardoor had hij ons allemaal veroverd, zodat we, toen het laatste akkoord van zijn schepping was weggeëbd, ons verbaasd afvroegen: “Hoe is het mogelijk dat je zo lang een vreemde voor ons kon blijven?”

Anton Bruckner moet echter een onbeschrijfelijke vreugde hebben gevoeld toen Nikisch’ respect, bewondering en erkenning voor Bruckner zich geleidelijk ontwikkelde tot een vriendschappelijke relatie. Bruckner bedankte de eenendertig jaar jongere dirigent herhaaldelijk voor de première in Leipzig, aanvankelijk in een onderdanige en devote stijl, maar met toenemend succes met warme woorden in het vertrouwenwekkende “Du”! “Jij was mijn eerste apostel, die mijn tot dan toe ongehoorde woord met de grootste kracht en waardigheid in hoogst ingenieuze kunst verkondigde. In de eeuwigheid zal het je tot eer strekken dat je je grote, hoge genie hebt laten stralen voor mij, die onbegrepen en verlaten was! [Ik kus u duizendmaal als de bron van al het goede voor mij! En dank U, dank U tot in alle eeuwigheid!”

Als we vandaag de 7e Symfonie horen in een arrangement voor orgel van Erwin Horn, opgenomen op het Schuke-orgel van het New Gewandhaus uit 1981 met zijn 91 registers, 4 manualen en pedaal met 6.. 845 pijpen op deze CD, sluit de cirkel zich: we kunnen ons voorstellen hoe Arthur Nikisch het werk vele maanden voor de première voor het eerst in een pianoversie in zijn flat in Leipzig tegenkwam en na het doorspelen spontaan besloot om deze symfonie “op de meest zorgvuldig voorbereide manier” uit te voeren, omdat hij het als “zijn plicht vanaf nu” beschouwde om voor Bruckner op te komen.

We kunnen ons voorstellen hoe Bruckner door Leipzig wandelde en luisterde naar het Thomaskoor in de Thomaskirche, Johann Sebastian Bach herdacht en tenslotte zijn respect betuigde aan het bescheiden Bach-monument dat Mendelssohn schonk uit de opbrengst van zijn orgelconcerten. Maar bovenal hoe Bruckner ooit improviseerde op de thema’s uit zijn 7e Symfonie op het door Walcker gebouwde Gewandhaus-orgel en hoe zijn werk vandaag de dag en wereldwijd nog steeds de harten van luisteraars weet te veroveren ...

Dr. Steffen Lieberwirth

“Klangfarben” venster op Bruckners 7e Symfonie

“Wanneer Hansjörg Albrecht een orgelconcert speelt (of een orgel-cd opneemt), zoekt hij vaak de grenzen op van de compositiesystemen van de orgels waarop hij speelt (d.w.z. het elektronische geheugen waarin een opeenvolging van klankkleurcombinaties kan worden voorgeprogrammeerd en tijdens het spelen één voor één kan worden opgeroepen om snel van kleur, volume en sfeer te kunnen veranderen). CD-producties met 800 tot

1000 vereiste combinaties zijn niet ongewoon...

Wat ligt er dan meer voor de hand dan deze sequenties van geluidskleuren een tweede keer te gebruiken? Maar deze keer als een kleuren- of dramatisch flipboek? In mijn koraalvoorspel van het Te Deum lopen deze kleuren door langzaam voortschrijdende akkoordopeenvolgingen in een zeer stevig tempo, waaruit het “non confundar in aeternum” (“Ik zal niet verloren gaan in de eeuwigheid”) uit Bruckners “Te Deum” naar voren schijnt als uit ramen. Dit is hetzelfde thema dat hij ook herhaalt als tweede thema in het Adagio van zijn 7e Symfonie. Vergelijkbaar met het moment waarop de zon door de ramen van kathedralen schijnt en de kerken in magisch licht baadt, flitst een overvloed aan kleuren op, die in elkaar overvloeien en uit elkaar tevoorschijn komen. Deze ramen worden herhaaldelijk onderbroken door een archaïsch of zelfs eratisch aandoende lijn in verschillende tutti-tinten. Kleine mozaïeksteentjes van het gregoriaanse Te Deum worden erin gesuperponeerd en gereflecteerd en zijn verspreid over de hele omtrek van het orgel: krachtig en tegelijkertijd delicaat als spitsbogen, steunberen en gewelfribben, die de felgekleurde ramen omringen, als de ruimtelijke structuur van een grote kathedraal.”

Philipp Maintz

Gegevens concert

Locatie: Kathedrale Basiliek St.-Bavo, Haarlem, Leidsevaart 146, 2014 HE Haarlem. Ingang aan het Bisschop Bottemanneplein

Toegang: gratis, vrijwillige bijdrage. Kosten € 10-15,- per persoon. Donaties: zie [donateurspagina](#)

Sponsors 2024

Haarlemsche
Muziek
Fonds

Mgr. Martin de Groot Muziekfonds

Haarlem

Adema's Kerkorgelbouw
sinds 1855